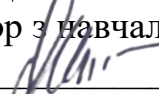

**Приватна установа
Заклад вищої освіти
«Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут «Бейт-Хана»**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з навчально-методичної
роботи М. В. Мухіна

«___» грудня 2021 року

**ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ
з дисципліни
СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ
(шифр і назва навчальної дисципліни)**

Спеціальність: 053 Психологія
Освітній рівень: бакалавр
Курс III

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри
педагогіки та психології
Протокол від 10.12.2021 року № 04
Зав. кафедрою д. пед. н., проф. Сапожников С.В.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Спеціальна психологія» для студентів 3 курсу спеціальності 053 Психологія освітнього рівня «бакалавр» проводиться по завершенню вивчення курсу даної дисципліни. Метою екзамену є встановлення рівня засвоєння здобутих здобувачами вищої освіти знань, умінь та програмних результатів навчання теоретичного і практичного характеру, що розглядалися під час аудиторних занять та у ході самостійного вивчення; вміння аргументувати власну думку. Екзаменаційні білети компонуються таким чином, щоб надати змогу здобувачеві вищої освіти продемонструвати теоретичний рівень засвоєних знань та сформовані практичні вміння у ході вирішення ситуативного або практичного завдання, спираючись на знання теорії.

Зміст питань, винесених на екзамен охоплює весь курс даної дисципліни і передбачає демонстрацію студентами

програмних результатів навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

знань:

- індивідуальних особливостей та характеристик дітей з особливостями психофізичного розвитку;
- найважливіших фактів, концепцій, принципів і теорій розвитку дитини; застосовувати ці знання для розв'язання типових задач діяльності;
- способів постановки мети, завдань дослідження, збору первинного матеріалу, процедури дослідження;
- етичних принципів професійної діяльності психолога;

умінь та навичок:

- інтерпретувати, оцінювати та узагальнювати інформацію і дані про стан розвитку дитини та її психічних процесів;
- володіти інформаційними технологіями в загальній, спеціальній та інклюзивній освіті;
- застосовувати основні теоретичні та практичні методи аналізу та оцінки стану психофізичного розвитку осіб, які потребують корекційних і реабілітаційних освітніх послуг.

Орієнтовний перелік питань, з яких формуються питання теоретичного або практичного характеру

1. Розкрити предмет, завдання спеціальної психології.
2. Пояснити методи та принципи дослідження у спеціальній психології.
3. Висвітлити сутність поняття «дитина з порушеннями психофізичного розвитку».

4. Розкрити класифікацію порушень психофізичного розвитку.
5. Розкрити сутність дефекту розвитку та його структуру.
6. Структура дефекту за Л. Виготським.
7. Охарактеризувати розумову відсталість. Висвітлити ознаки розумової відсталості.
8. Особливості корекційної роботи з розумово-відсталими дітьми.
9. Психологічні особливості розумово відсталого дошкільника.
10. Сутність та характеристика дебільності.
11. Сутність та характеристика імбецильності.
12. Поняття про особистість розумово відсталого дитини та її структура.
13. Потребово-мотиваційна сфера та інтереси розумово відсталого дитини.
14. Я-концепція розумово відсталого дитини.
15. Особливості емоційної та вольової сфери розумово відсталого дитини.
16. Особливості формування характеру розумово відсталого дитини.
17. Особливості діяльності розумово відсталого дитини.
18. Причини дефектів зору. Основні групи осіб із недоліками зору.
19. Особливості розвитку предметно-практичної діяльності, наочно-образного та словесно-логічного мислення у сліпих.
20. Емоційна сфера незрячих.
21. Причини дефектів слуху. Основні групи осіб із недоліками слуху.
19. Особливості розвитку предметно-практичної діяльності, наочно-образного та словесно-логічного мислення у людей з недоліками слуху.
20. Емоційна сфера людей з недоліками слуху.
21. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з ЗПР.
22. Корекційно-розвивальна робота з незрячими дітьми.
23. Корекційно-розвивальна робота з слабозорими дітьми.
24. Корекційно-розвивальна робота з глухими дітьми.
25. Корекційно-розвивальна робота з дітьми зі зниженим слухом.
26. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з порушеннями мовлення.
27. Корекційно-розвивальна робота з порушеннями опорно-рухового апарату.
28. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з аутизмом.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТА ПІД ЧАС ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни «Спеціальна психологія» виставляється за результатами підсумовування отриманих балів протягом семестру (максим. кількість – 60 б.) та балів, отриманих під час складання екзамену (максим. кількість – 40 б.).

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90–100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань.

Оцінка «відмінно» виставляється студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни і професії, яку вони здобувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмного матеріалу. Відмінному рівню відповідає правильна й вичерпна відповідь на поставлені питання, в якій студент показав усебічне системне знання програмного матеріалу; опрацювання основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачено програмою дисципліни; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	82–89	B
	75–81	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

Оцінка «дуже добре» (83–89 балів, B) – вище середнього рівня з кількома помилками – виставляється студентам, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, опрацювали основну літературу, яка рекомендована програмою. Оцінка «добре» виставляється студентам, які показують систематичний характер знань з дисципліни і вміють самостійно поповнювати свої знання протягом всього навчання;

Оцінка «добре» (75–82 бали, C) – виставляється студентам, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, опрацювали основну літературу, яка рекомендована програмою; таким чином, робота студентами виконана, але з певною кількістю помилок.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68–74	D
	60–67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні визначень, теоретичних понять;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

Оцінка «задовільно» (68–74 бали, D) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але зі значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою. Задовільному рівню відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене запитання (завдання), якщо студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарата, показав недостатні знання літературних джерел. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили на залікові помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання.

Оцінка «достатньо» (60–67 балів, E) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35–59	Fx

Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0–34	F
--	------	---

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

Рекомендована література Основна

1. Бернс Р. Развитие Я - концепции и воспитание /пер.с англ. Р. Бернс. — (2-ге вид., доп). М. : Педагогика, 1986. – 421 с.
2. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями: навчальний посібник / В. Й. Бочелюк, А. В. Турубарова. – Київ: Центр учбової літератури, 2011. – 262 с.
3. Бондар В. І. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху та інтелекту / За заг. Ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. Київ : ТОВ «Поліпром», 2007. – 171 с. .
4. Гошовська Д. Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу / Д. Т. Гошовська. – Луцьк, 2011. – 265 с.
5. Дефектологічний словник: навчальний посібник / За редакцією В. І. Бондаря, В. М. Синьова. – К: „МП Леся”, 2011. – 528 с.
6. Дегтяренко Т. М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами / Т. М. Дегтяренко, Л. С. Вавіна. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2008. – 302 с.
7. Дульнев Г. М. Питання корекції розвитку розумово відсталих дітей у процесі навчання // Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі / Г. М. Дульнев. – Кам'янець-Подільський, 2004. – 521 с
8. Інтеграція молоді з обмеженими фізичними можливостями в суспільство: громадсько-правові, соціально-психологічні та інформаційно-технологічні аспекти / Є. А. Клопота,, О. А. Клопота, В. Г. Бондаренко, С. А. Бондаренко, – Запоріжжя: ЗНУ, 2008. – 114 с.
9. Кобильченко В. Спеціальна психологія / В. Кобильченко, І. Омельченко. – Київ: Академія, 2020. – 224 с.
10. Лубовській В. І. Спеціальна психологія / В. І. Лубовській, Т. В. Розанова, Л. І. Солнцева. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2005. – 464 с. – (2-ге вид., доп).
11. Ляшенко Т. Д. Діти з затримкою психічного розвитку та їх навчання: Навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів / Т. Д. Ілляшенко, Н. А. Бастун, Т. В. Сак. – Київ: ІЗМН, 1997. – 128 с. – (2-ге вид., доп).
12. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка / В. М. Синьов. – Київ, 2009. 2 частина– 224 с.
13. Синьов В. М. Психологія розумово відсталої дитини / В. М. Синьов, М. П. Матвеева, О. П. Хохліна. – К: Знання, 2008. – 359 с.
14. Миронова С. П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка / С. П. Миронова. – Кам'янець-Подільський, 2015. – 312 с.
15. Матвеева М. П. Спеціальна психологія. Тексти / За ред.. М.П. Матвеевої, С.П. Миронової – Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2001. – Ч. II. – 140 с.
16. Шипицина Л. М. Спеціальна психологія / Л. М. Шипицина. – Київ: Академія, 2017. – 369 с.

Додаткова

1. Базима Н. В. Інклюзивна освіта розвиток мовлення дітей з аутизмом / Н. В. Базима. – Харків: Ранок, 2018. – 144 с.

2. Богданова Т. Г. Сурдопсихология: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. Київ: Академия, 2002. – 224 с.
3. Пахомова Н. Г., Кононова М.М. Спеціальна психологія: навчальний посібник / Н. Г. Пахомова, М. М. Кононова ; Полтава: ТОВ «АСМІ», 2015. – 389 с. 20,1 д.а.
4. Мамайчук И.И.. Психологическая помощь детям с проблемами в развитии / И.И.И. Мамайчук. – СПб. : Речь, 2001. – 220 с.
5. Синьова Є. П. Тифлопсихологія / Є. П. Синьова. – К: Знання, 2008. – 365с.
6. Семизорова В. Діти з розладами аутистичного спектра. План корекційно-розвиткової роботи / В. Семизорова. – Київ: Мандрівець, 2018. – 104 с.
7. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору та слуху. Колектив авторів: Вавіна Л. С., Глушенко К. О., Засенко В. В., Софійчук С. О., Кобильченко В. В., Колупаєва А.А., Мерсіянова Г. М., Сухіна І.В., Таранченко О.М., Тарасун В.В. / за ред. Л.С. Вавіної К.: Науковий світ, 2010. – 168 с.
8. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції: навч. посібник / Т. С. Яценко. – К. : Либідь, 1996.– 264 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.koob.ru/practic-psychology> 2.
- https://pidruchniki.com/82747/psihologiya/spetsialna_psihologiya 3.
- <http://www.zipsites.ru/psy/psylib> 4. <http://library.evro-bit.ru> 5.
- <http://www.alleng.ru/d/psy/psy075.htm> 6.
- <http://www.twirpx.com/files/humanitarian/psychology-practice/> 7.
- <http://www.twirpx.com/file/47189>